

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w Skierniewicach w sprawie z powództwa M. G. przeciwko (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o zapłatę; w punkcie 1 - zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 56.745,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty; w punkcie 2 - zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.455,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(wyrok k. 118, uzasadnienie k. 164 – 173)

Od wskazanego wyroku apelację złożył pozwany zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 k.p.c., poprzez:

a) brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego we wzajemnym powiązaniu z sobą przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, i w konsekwencji błędne uznanie, iż pozwany nie wykazał poniesienia szkody wskutek zdarzenia z dnia 27 lutego 2014 r., tj. wypowiedzenia przez powoda w trybie natychmiastowym wieloletniej umowy Nr (...) z dnia 01 kwietnia 2011 r. ze współnikiem G. (...), podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, iż działanie powoda doprowadziło do tego, że z tytułu natychmiastowego zerwania stosunków gospodarczych z pozwaną spółką, bez zachowania 3 - miesięcznego okresu wypowiedzenia, co wynika z pkt 6 łączącej strony umowy, pozwana wydała większe środki pieniężne na zakup mleka przez okres 3 miesięcy, niż w sytuacji, gdyby nie bezprawne rozwiązanie umowy, jakiej dopuścił się powód, co zmniejszyło aktywa pozwanego, tj. środki pieniężne o kwotę 56.745 zł,

b) brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i w konsekwencji błędne uznanie, iż oświadczenie pozwanego z dnia 02 kwietnia 2014 r. o potrąceniu wierzytelności pozwanego z tytułu odszkodowania za szkodę jaką pozwana poniosła w wyniku niezgodnego z prawem rozwiązania przez powoda umowy wieloletniej Nr (...) z dnia 01 kwietnia 2011 r. z wierzytelnością powoda, nie doszło do powoda w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią (art. 61 k.c.), podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, iż sam powód już w pozwie powoływał się na fakt otrzymania tego oświadczenia oraz załączył odpis tego oświadczenia pozwanego do pozwu;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art.65 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło Sąd I instancji do błędnej wykładni oświadczenia woli pozwanego, zawartego w nocie obciążeniowej z dnia 06 marca 2014 r., skierowanej przez pozwanego do powoda, poprzez uznanie iż oświadczenie to nie stanowi wezwania do zapłaty kwoty odszkodowania, a tym samym, iż na dzień złożenia przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu, roszczenie to nie było wymagalne;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art.613 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło Sąd I instancji do błędnego stwierdzenia, iż umowa wieloletnia Nr (...) z dnia 01 kwietnia 2011 r., jaka łączyła pozwanego z powodem była umową kontraktacji, chociaż umowa ta miała charakter mieszany, zawierając w sobie elementy dwóch umów tj. umowy sprzedaży oraz umowy dostawy z przewagą tej ostatniej.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych - za obie instancje,

ewentualnie o:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego.

(apelacja k. 177 – 185)

Powód złożył odpowiedź na apelację, w której wniósł o oddalenie w całości apelacji pozwanej jako oczywiście bezzasadnej oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 192 – 197)

Sąd Okręgowy – Sąd Gospodarczy zważył:

Apelacja pozwanej jest niezasadna.

W pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty dotyczące naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego, gdyż poprawność zastosowania przepisów prawa materialnego może być oceniana jedynie w odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego zgodnie z zasadami procedury cywilnej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 roku, w sprawie o sygn. akt II CK 409/03, Lex nr 148384).

Po pierwsze zauważyć należy, iż sporządzona apelacja zawiera w części wstępnej swego petitum stwierdzenie, że wyrokowi zarzuca się naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 k.p.c., po czym następuje wskazanie w punktach od 1 do 4 uszczegółowionych zarzutów. Po treści zarzutów jednak wnioskować należy, że jedynie punkty 1 i 2 petitum apelacji mogą dotyczyć naruszenia przepisu art. 233 k.p.c., bowiem punkty 3 i 4 petitum wprost traktują o naruszeniu konkretnie wskazanych przepisów prawa materialnego. Sąd Okręgowy poczytuje to redakcyjne uchybienie jako oczywistą omyłkę pisarską autora apelacji i z tego powodu w części wstępnej niniejszego uzasadnienia potraktowano zarzuty z punktów 1 i 2 petitum apelacji jako podpunkty a) i b) zarzutu apelacyjnego oznaczonego jako punkt 1 (naruszenie przepisów postępowania). Zarzuty podniesione w punktach 3 i 4 petitum apelacji oznaczono w części wstępnej niniejszego uzasadnienia, odpowiednio jako punkty 2 i 3.

Pomimo, że apelację sporządził profesjonalny pełnomocnik strony pozwanej nie wskazano w niej, który z paragrafów art. 233 k.p.c. został przez Sąd Rejonowy naruszony. Jednakże skoro zarzut dotyczy oceny materiału dowodowego, przyjąć należy, że apelującemu chodzi o naruszenie sformułowanej w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów.

Zarzut apelacyjny sformułowany w punkcie 1 petitum apelacji (podpunkt a) punktu 1 części wstępnej niniejszego uzasadnienia) w kategorii zarzutów naruszenia prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c., należy uznać za chybiony. Ocena bowiem czy przedstawione w postępowaniu dowody wykazały poniesienie przez stronę pozwaną szkody w wyniku zachowania powoda (wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym), w ocenie Sądu Okręgowego, jest przedmiotem analizy prawnej, a nie ustaleń faktycznych i nie może być kwestionowana w ramach zarzutów procesowych naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a jedynie w ramach zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego.

Sąd Okręgowy stwierdza, że Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w istocie nie przeprowadził oceny zachowania powoda polegającego na złożeniu w dniu 27 lutego 2014 r. (k. 50) wobec pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy łączącej strony ze skutkiem natychmiastowym, w kontekście zgodności takiego działania z postanowieniami łączącej strony umowy, a w szczególności zapisem pkt 7 tej umowy.

Analiza treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku (prowadzenie rozważań na okoliczność szkody poniesionej przez pozwaną) skłania jednak do wniosku, iż Sąd Rejonowy przyjął, że działanie powoda stanowiło naruszenie zapisu pkt 7 umowy z dnia 01 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy taką ocenę również podziela, zważywszy choćby na okoliczność, że strona pozwana deklarowała w piśmie z dnia 21 lutego 2014 r. (k. 88) gotowość przeprowadzenia w rozsądnym terminie (wskazywano na dzień 17 marca 2014 r.) renegotjacji postanowień łączącej strony umowy. Uprawniona zatem zdaje się być teza, że powód nie wyczerpał prób polubownego zakończenia powstałego sporu, a więc jego działanie polegające na wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym postrzegać można w kategoriach nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.).

Zasadnie natomiast Sąd I instancji przyjął, że pozwany nie udowodnił, iż poniósł w wyniku takiego działania powoda szkodę. Nie wykazano również wysokości tej rzekomo powstałej szkody.

Rozumowanie pozwanego w tym wymiarze sprowadza się do przyjęcia założenia, że jeśli powód chciałby działać zgodnie z postanowieniami zawartej umowy (pkt 6), to winien ją rozwiązać z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia (wedle rozumowania pozwanego powód winien to uczynić do końca listopada 2013 r.) i wtedy przez okres 3 miesięcznego wypowiedzenia pozwany płaciłby mu za każdy litr dostarczonego mleka o 0,30 zł mniej niż cena wskazana w cenniku. Kwota szkody zgłoszona przez pozwanego do potrącenia z należnością dochodzoną przez powoda została skalkulowana jako iloczyn ilości litrów dostarczanego przez powoda mleka za okres ostatnich trzech miesięcy związania stron umową (grudzień 2013 - luty 2014) i kwoty 0,30 zł, która stanowiła dopłatę do litra mleka za zawarcie umowy wieloletniej. Pozwana wskazała, iż o taką kwotę zapłaciłaby mniej powodowi za mleko, gdyby on umowę wypowiedział a nie rozwiązał ze skutkiem natychmiastowym.

W ocenie Sądu Okręgowego rozumowanie pozwanej rozciąga skutki zachowania powoda polegającego na złożeniu w dniu 27 lutego 2014 r. oświadczenia o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym na okres kiedy strony wiązała jeszcze umowa i powód się z niej w pełni wywiązywał. Takie rozumowanie jest nieuprawnione i pozbawione logiki. Słusznie Sąd Rejonowy wskazuje, iż chcąc skutecznie wykazać poniesienie szkody pozwana winna dowieść, że przykładowo na skutek niezgodnego z prawem zerwania umowy przez powoda nie miała produktu i musiała kupować go w trybie awaryjnym od innych dostawców na rynku i z tego tytułu płaciła więcej za litr mleka niż płaciłaby powodowi w okresie 3 miesięcznego wypowiedzenia. W takiej sytuacji można by mówić o szkodzie, którą ewentualnie by pozwana poniosła. Jednakże pozwana tych okoliczności nie wykazała. Nie wykazała, że w ogóle zmuszona była kupować mleko na rynku, ani też za jaką cenę to mleko kupowała. Pozwana też nie wykazała również, że na skutek braku surowca nie mogła np. wywiązać się z umów o dostawę produktów mleczarskich i została z tego tytułu obciążona przez kontrahentów karami umownymi. Zauważyć również należy, że umowa wieloletnia nie wskazywała minimalnej ilości litrów mleka, którą co miesiąc powód zobowiązany był dostarczać pozwanej w związku z czym wyliczenie pozwanej mogłoby stanowić jedynie hipotetyczna symulację na przyszłość, niczym nie popartą, w zakresie tego ile mleka powód mógłby dostarczyć pozwanej w kolejnych miesiącach gdyby nie rozwiązał umowy i to symulację w dużym stopniu przybliżoną, gdyż już analiza dostaw z okresu grudzień 2013 - luty 2014 prowadzi do wniosku, że powód w każdym miesiącu dostarczał inną ilość mleka.

Zarzut apelacyjny sformułowany w punkcie 2 petitum apelacji (podpunkt b) punktu 1 części wstępnej niniejszego uzasadnienia) jest zasadny. Sąd Rejonowy bezpodstawnie przyjmuje, że skoro pozwany nie złożył dowodu doręczenia powodowi oświadczenia o potrąceniu z dnia 02 kwietnia 2014 r. (k. 58 – 59), to oświadczenie to nie doszło do wiadomości powoda w taki sposób, że ten mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 k.c.). Nie zmienia tej oceny podnoszona przez Sąd Rejonowy okoliczność, iż pozwany nie wykazał, że pełnomocnik powoda, któremu doręczono oświadczenie o potrąceniu był umocowany do przyjęcia takiego materialnoprawnego oświadczenia. Zasadnie bowiem podnosi apelujący, że skoro powód powoduje się na wspomniane pismo w treści pozwu (k.5) i załącza kserokopię tego pisma do pozwu (k. 58 – 59), to nie sposób w świetle zasad logiki przyjmować, że treść tego pisma nie jest mu znana. Bowiem nawet przy uwzględnieniu faktu sporządzenia pozwu przez pełnomocnika powoda nie da się racjonalnie postawić tezy, że pozew został sporządzony przez pełnomocnika bez wiedzy i akceptacji mocodawcy (powoda) w zakresie podniesionych w jego treści okoliczności. Waga tego zarzutu jest jednak osłabiona o tyle, że po pierwsze, jak już wyżej wskazano, wierzytelność zgłoszona przez pozwanego do potrącenia nie została wykazana tak co do zasady jaki i co do wysokości, po drugie zaś, co umyka apelującemu, podniósł on procesowy zarzut potrącenia w treści odpowiedzi na pozew (k. 77), które to działanie zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem jest równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu, jeżeli oświadczenie takie nie zostało złożone wcześniej. Procesowy zarzut potrącenia ma zatem podwójny skutek – materialnoprawny a zarazem procesowy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r., II CSK 243/08, LEX nr 560544, wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2009 r., IV CSK 356/08, L.).

Zarzut apelacyjny sformułowany w punkcie 3 petitum apelacji (punktu 2 części wstępnej niniejszego uzasadnienia) jest zasadny. Ma rację apelujący, iż Sąd I instancji błędnie ocenił, że oświadczenie woli pozwanego zawarte w nocie

obciążeniowej nr (...) z dnia 06 marca 2014 r. nie stanowi wezwania powoda do zapłaty odszkodowania. Podnieść należy, że pomimo niezłożenia przez pozwanego dowodu doręczenia tego dokumentu powodowi, nie może budzić wątpliwości, że powód dokument ten otrzymał. Potwierdzeniem tego jest treść pisma pełnomocnika powoda z dnia 24 marca 2014 r. (k. 53 -55), w którym znajduje się odniesienie wprost do treści noty obciążeniowej nr (...) z dnia 06 marca 2014 r. A zatem co najmniej od dnia 24 marca 2014 r. treść tej noty była powodowi znana (faktu doręczenia noty obciążeniowej powód w trakcie procesu nie kwestionował). Zdaniem Sądu Okręgowego nie może budzić wątpliwości, że użyte w treści wspomnianej noty obciążeniowej sformułowanie „... obciąża ... kwotą 56.745,00 zł ... tytułem odszkodowania za niezgodnie z prawem rozwiązanie umowy...” stanowi wezwanie powoda do zapłaty tej kwoty. Użycie sformułowania „obciąża” jest właściwe dla dokumentu noty obciążeniowej i nie może oznaczać niczego innego jak tylko nałożenie określonego obowiązku, zobowiązanie do pewnego zachowania. Tak należy to oświadczenie tłumaczyć wedle reguł wykładni oświadczeń woli wskazanych w przepisie art. 65 § 1 k.c. Sąd Okręgowy podziela przy tym te wyrażone w orzecznictwie poglądy, wedle których kwota należności wynikająca z art. 471 k.c. jest świadczeniem bezterminowym, zatem wymagalność tego świadczenia oceniana być powinna stosownie do art. 455 k.c., bowiem zobowiązania odszkodowawcze mają charakter bezterminowy, gdyż termin ich spełnienia nie jest oznaczony, ani też nie wynika z ich właściwości. W tych okolicznościach, zgodnie z art. 455 k.c. świadczenia te winny być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do ich wykonania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 marca 2014 r., VI ACa 847/13, Legalis, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 października 2013 r., I ACa 1059/13, Legalis). Oznacza to, że po dojściu do wiadomości dłużnika wezwania wierzyciela o spełnienie świadczenia, ma on obowiązek spełnienia tego świadczenia i winien to uczynić niezwłocznie, tj. w czasie, jaki jest niezbędny do spełnienia świadczenia bez nieuzasadnionej zwłoki. Prowadzone rozważania mają jednak sens jedynie w sytuacji gdyby wierzytelność objęta wskazaną notą obciążeniową istniała, co jest podstawowym warunkiem wystąpienia stanu tzw. potrącalności (art. 498 § 1 k.c.). Jak jednak wyżej wykazano pozwany istnienia wierzytelności nie udowodnił.

Ostatni z postawionych zarzutów (pkt 4 petitum apelacji i odpowiednio pkt 3 części wstępnej niniejszego uzasadnienia) jest bezzasadny. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił łączącą strony umowę jako umowę kontraktacji. Wywody Sądu I instancji zawarte w tej mierze w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (str. 6 – 7 uzasadnienia) Sąd Okręgowy w zupełności aprobuje. Dodatkowo podnieść jedynie należy, że rzeczywiste odróżnienie umowy kontraktacji od innych umów w obrocie gospodarczym towarami (sprzedaż, dostawa) tkwi w świadczeniach dodatkowych, które może producentowi rolnemu zapewnić kontraktujący, a których ważnych dla niego indywidualnie mieć nie będzie albo będą one dla niego zbyt kosztowne (art. 615 k.c.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2015 r., IV CSK 437/14, Legalis). W przedmiotowej sprawie takie świadczenia dodatkowe dla powoda przewidywał pkt 3 umowy z dnia 1 kwietnia 2011 r.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł żadnych uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800,00 zł, zgodnie z § 6 pkt 6 w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).